

Det kongelige arbeids- og inkluderingsdepartement
Det kongelige barne- og familiedepartement
Det kongelige helse- og omsorgsdepartement
Det kongelige justis- og beredskapsdepartement
Det kongelige kunnskapsdepartement
Det kongelige utenriksdepartement

Statsrådene

Alle landets kommuner
Fylkeskommuner
Statsforvalterne

Deres ref

Vår ref

Dato

22/1068-

27. april 2026

Er det risiko for ufrivillige utenlandsopphold og negativ sosial kontroll blant barn og voksne i din kommune?

Noen barn og voksne opplever å bli tatt med til utlandet mot sin vilje, eller å bli holdt tilbake i utlandet etter en ferie. Et ufrivillig utenlandsopphold kan for noen innebære at de blir utsatt for negativ sosial kontroll, æresmotivert vold, barneekteskap, tvangsekteskap, kjønnslemlestelse eller andre former for vold og overgrep.¹

Vi har alle et ansvar for å forebygge og fange opp barn og voksne som blir utsatt for uakseptable og straffbare handlinger. Det er ofte vanskelig for norske myndigheter å hjelpe personer – spesielt barn – som befinner seg i utlandet og som ber om hjelp, selv om de er norske statsborgere eller har lovlig opphold i Norge. Det gjelder særlig hvis de oppholder seg i land som ikke har tiltrådd [Haagkonvensjonen 1996](#) om beskyttelse av barn. Å forebygge ufrivillige utenlandsopphold er derfor svært viktig.

---

¹ Når det gjelder barn, brukes *ufrivillig utenlandsopphold* om tilfeller der barnet oppholder seg i utlandet i strid med hva foreldrene har rett til å bestemme i kraft av sitt foreldreansvar etter barneloven kapittel 5. Et *skadelig utenlandsopphold* omfatter tilfeller der barn risikerer, eller er utsatt for, alvorlige og skadelige handlinger mens de er i utlandet, for eksempel tvangsekteskap, kjønnslemlestelse, vold og mishandling eller andre former for alvorlig omsorgssvikt., jf. [Prop. 159 L \(2024-2025\)](#). Du kan lese mer om disse temaene på [regjeringen.no](#) og regjeringens handlingsplan [Sjef i eget liv – styrket innsats mot negativ sosial kontroll og æresmotivert vold \(2025-2028\)](#).

Dette brevet gir viktig kontaktinformasjon og veiledning hvis du er bekymret for en person. Det gir også informasjon om muligheten for at det kan fattes utreiseforbud for barn som står i fare for å bli utsatt for skadelige utenlandsopphold.

Det kan være ulike grunner til at foreldre vurderer et opphold i utlandet som løsning på det de opplever som bekymringsfull eller uønsket utvikling hos barnet. Da er det viktig å samarbeide med foreldrene for å finne hjelp i Norge. Barnevernstjenesten skal ikke legge til rette for eller finansiere reiser til eller opphold i utlandet som kan være til skade for barnet.

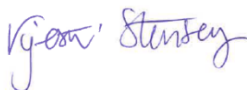
Dette er hva offentlige ansatte kan, bør eller må gjøre hvis de er bekymret for at noen kan bli sendt på et ufrivillig utenlandsopphold:

- Ta kontakt med [Kompetanseteamet mot negativ sosial kontroll og æresrelatert vold](#) hvis du er bekymret for noen som skal reise til utlandet. Kompetanseteamet er et nasjonalt og tverretattlig team som veileder tjenesteapparatet i enkeltsaker.
- Ta kontakt med en [mangfoldsrådgiver](#) for råd og veiledning. Mangfoldsrådgiverne jobber med forebygging av negativ sosial kontroll og æresmotivert vold på utvalgte videregående skoler i alle landets fylker, og ved enkelte ungdomsskoler og voksenopplæringsentre.
- Som offentlig tjenesteperson har du [meldeplikt til barnevernstjenesten](#). Bekymring for æresmotivert vold, tvangsekteskap og kjønnslemlestelse utløser meldeplikt. Bekymring for negativ sosial kontroll kan utløse meldeplikten.
- Vurder om [avvergingsplikten](#) din kan være utløst. Alle har plikt til å avverge alvorlige lovbrudd og plikten er personlig.

Vedlagt følger mer utfyllende informasjon om dine plikter som offentlig ansatt og om hvilke tjenester som kan hjelpe deg.

Vi ber om at dette brevet viderefremmes til grunn- og videregående skoler (ledelse og øvrige ansatte), barnehager, SFO (AKS), oppfølgingstjenester (PPT mv), helsestasjons- og skolehelsetjeneste, fastleger, psykisk helsetjeneste (BUP mv), Nav-kontor, barnevernstjeneste, familievern, flyktningsjeneste, voksenopplæring og andre aktuelle offentlige og private instanser.

Med hilsen

Kjersti Stenseng
Arbeids- og
inkluderingsminister

Lene Vågslid
Barne- og familieminister

Jan Christian Vestre
Helse- og omsorgsminister

Astrid Aas-Hansen
Justis- og
beredskapsminister

Kari Nessa Nordtun
Kunnskapsminister

Espen Barth Eide
Utenriksminister

Vedlegg

- Del 1: Hva du bør gjøre hvis du er bekymret for at en person står i fare for å bli sendt på ufrivillig utenlandsopphold
- Del 2: Hva du bør gjøre hvis du er bekymret for en person som befinner seg utlandet
- Del 3: Kontaktinformasjon til viktige tjenester
- Del 4: Aktuelle nettressurser

Del 1: Hva du bør gjøre hvis du er bekymret for at en person står i fare for å bli sendt på ufrivillig utenlandsopphold

Få veiledning

Hvis du er bekymret for personer som skal reise utenlands, kan du ta kontakt med [Kompetanseteamet mot negativ sosial kontroll og æresrelatert vold](#). Kompetanseteamet gir råd og veiledning i saker som gjelder ufrivillige og skadelige opphold i utlandet, negativ sosial kontroll, æresmotivert vold, tvangsekteskap og kjønnslemlestelse.

Kompetanseteamet kan blant annet gi råd og veiledning om:

- hvordan kartlegge situasjonen til den utsatte
- hvordan samtale med den utsatte eller den utsattes familie
- risikovurdering og sikkerhetstiltak
- bistand når den utsatte befinner seg i utlandet.

Du kan også kontakte en mangfoldsrådgiver for råd og veiledning. Mangfoldsrådgiverne jobber med negativ sosial kontroll og æresmotivert vold på utvalgte videregående skoler i alle landets fylker, og ved enkelte ungdomsskoler og voksenopplæringsssentre (se [oversikt](#) over steder med mangfoldsrådgiver).

Be om en samtale

Be om en samtale med den du er bekymret for, for å undersøke om utreisen fra Norge bør forhindres. Dersom bekymringen gjelder et barn, må du vurdere om du skal ta kontakt med foresatte. Vær oppmerksom på at det å involvere foresatte i noen tilfeller kan øke risikoen for utreise, og dermed forverre situasjonen.

Er du usikker, kontakt Kompetanseteamet eller lokal mangfoldsrådgiver for råd og veiledning. Du kan også kontakte lokalt barnevern og politi.

Det er viktig å gi barn og unge tilpasset informasjon og veiledning om sine rettigheter. Barn som er 12 år eller eldre skal samtykke dersom de sendes til utlandet alene, reiser med andre enn foreldrene, eller med en forelder som ikke har foreldreansvar. Yngre barn har også rett til å uttrykke sine synspunkter, og deres mening skal vektlegges i tråd med alder og modenhet.² Foreldre og foresatte kan også ha behov for tilpasset informasjon. Husk å bruke kvalifisert tolk hvis de du skal snakke med har begrensede norskkunnskaper.³

---

² Jf. barneloven §§ 40 tredje ledd og 41 femte ledd. Vær oppmerksom på at det ikke foreligger noen sanksjonsmuligheter dersom disse rettighetene blir brutt etter barneloven

³ På IMDIs hjemmesider finner du mer informasjon om bruk av tolk: [Tolking i offentlig sektor | IMDi](#).

Vis til reiseadvarsler

Vær tydelig i kommunikasjonen med den du er bekymret for, om at det er svært vanskelig for norske myndigheter å hjelpe personer som oppholder seg ufrivillig i utlandet. I noen tilfeller vil det ikke være mulig å hjelpe de som tar kontakt og ønsker å reise tilbake til Norge.

Du kan bruke Utenriksdepartementets reiseadvarsler i veiledningssamtaler med unge og deres foresatte. Reiseadvarslene gir tydelige signaler om hvordan norske myndigheter vurderer sikkerhetssituasjonen i bestemte land, områder eller regioner. Oversikt over reiseadvarsler finnes på regjeringen.no og i appen [Reiseklar](#).

Husk at det er vanskelig å hjelpe barn som holdes i utlandet mot sin vilje. Selv i land uten reiseadvarsler er det krevende, fordi retur i utgangspunktet krever samtykke og samarbeid fra barnets foresatte.

Meldeplikt til barnevernet

Hvis du er bekymret for at et barn skal utsettes for et utenlandsopphold som kan være skadelig for barnet, kan du ha meldeplikt.

Barnevernstjenesten trenger informasjon for å kunne gi barn riktig hjelp til rett tid.

Meldeplikten⁴ skal bidra til at barnevernstjenesten får opplysninger om barn som er i en vanskelig livssituasjon, slik at de kan undersøke barnets helhetlige omsorgssituasjon og vurdere behov for hjelp og beskyttelse.

Meldeplikten må vurderes ut fra om barnets situasjon gir grunn til å tro at et barn blir, eller vil bli:

- mishandlet
- utsatt for alvorlige mangler ved den daglige omsorgen
- eller utsatt for annen alvorlig omsorgssvikt⁵

Bekymring for æresmotivert vold, tvangsekteskap og kjønnslemlestelse utløser meldeplikt.

Bekymring for negativ sosial kontroll kan utløse meldeplikten.

Meldeplikten er en personlig og selvstendig plikt som går foran taushetsplikt etter andre lover. Om du er usikker på om du bør melde, kan du drøfte saken anonymt med barnevernstjenesten.

[Her kan du sende bekymringsmelding til barnevernet.](#)

---

⁴ Jf. barnevernloven § 13-2. Les om meldeplikten her: [Melde frå til barnevernet som offentleg tilsett eller fagperson med meldeplikt | Bufdir](#)

⁵ Jf. barnevernloven §13-2 bokstav a

Barnevernstjenestens rolle når barnet er i Norge

Når noen melder bekymring om et barn, skal barnevernet vurdere om det er behov for å undersøke barnets situasjon nærmere. Av hensyn til barnet er terskelen for å starte undersøkelser lav.

Barnevernstjenesten skal åpne undersøkelse, dersom de mottar en melding som gir rimelig grunn til å anta at det er grunnlag for tiltak etter barnevernsloven.⁶ Informasjon om at et barn kan være utsatt for negativ sosial kontroll, æresmotivert vold, tvangsekteskap eller kjønnslemlestelse, eller står i fare for et ufrivillig utenlandsopphold, vil som regel utløse plikt til å undersøke saken.

Barnevernstjenesten skal ivareta barnets behov for hjelp og beskyttelse og gjøre en risikovurdering av barnets situasjon. Ofte vil det være behov for kommunikasjon, dialog og [samarbeid mellom barnevernstjenesten og politiet](#).

Vedtak om utreiseforbud ved fare for skadelig utenlandsopphold

Barnevernsloven er nå endret slik at barnevernstjenestens leder, lederens stedfortreder eller påtalemyndigheten kan, i akuttsituasjoner, treffe vedtak om utreiseforbud for et barn.⁷

Slikt vedtak kan kun fattes i situasjoner hvor barnevernstjenesten vurderer at det er en nærliggende fare for at et barn umiddelbart blir sendt, eller tatt med, ut av landet, og utsatt for:

- mishandling, eller
- en situasjon som utgjør en alvorlig fare for barnets liv eller helse, eller
- annen alvorlig omsorgssvikt

På samme måte som ved andre tiltak etter barnevernsloven kreves det en vurdering av om vedtaket vil være forholdsmessig, herunder om mindre inngripende tiltak kan benyttes, og er til barnets beste.

Når det fattes vedtak om utreiseforbud, skal barnevernstjenesten så snart som mulig varsle politiet.⁸ Passloven er endret slik at pass skal nektes utstedt til barnet når det er truffet vedtak om utreiseforbud. I slike tilfeller kan politiet også tilbakekalle et allerede utstedt pass. Det er også politiets oppgave å vurdere om vedtaket skal registreres i *Schengen Information System* (SIS). Rask varsling til politiet er spesielt viktig i de tidskritiske sakene der det fattes

---

⁶ Jf. barnevernsloven § 2-2 første ledd

⁷ Jf. barnevernsloven § 4-6 første ledd

⁸ Jf. barnevernsloven §§ 4-6 og 5-13 første ledd

akuttvedtak. Dersom barnet er utenlandsk statsborger skal barnevernstjenesten også varsle utlendingsmyndighetene.⁹ Det er viktig at barnevernstjenesten også varsler politiet når vedtak etter disse bestemmelsene faller bort.

Vær oppmerksom på at et slikt utreiseforbud kun kan fattes for barn med vanlig bosted i Norge.¹⁰

Se nærmere omtale om utreiseforbud i [barnevernsrundskrivet kap 54.4](#)

Brudd på vedtak om utreiseforbud eller akuttvedtak om utreiseforbud er fra 15. april 2026 straffbart.

Avvergingsplikt

Alle har en plikt til å anmelde eller på annen måte forsøke å avverge noen bestemte alvorlige straffbare handlinger. Avvergingsplikten er beskrevet i [straffelovens § 196](#) og utløses idet du får kunnskap om at handlingen vil skje, eller tror at det er mest sannsynlig at handlingen vil skje. Avvergingsplikten er personlig og gjelder alle, også deg som privatperson. Du avverger ved å melde fra til enten politiet eller barnevernstjenesten. Begge etater har selvstendig myndighet til å iverksette tiltak for å avverge handlingen.

Mishandling i nære relasjoner, grov frihetsberøvelse, tvangsekteskap, ekteskap med noen under 16 år og kjønnslemlestelse, og det å hensette noen i hjelpeløs tilstand, er eksempler på handlinger som er omfattet av avvergingsplikten.

Avvergingsplikten går alltid foran taushetsplikten. Les mer om avvergingsplikten på [plikt.no](#).

---

⁹ Jf. barnevernsloven § 13-5 sjette ledd

¹⁰ Jf. barnevernsloven § 1-2

Del 2: Hva du bør gjøre hvis du er bekymret for en person som befinner seg utlandet

Følge opp elever som uteblir fra skolen

Vi ber om at skoler, kommuner og fylkeskommuner følger opp elever som uteblir fra skolen. Utdanningsdirektoratet har en [veileder](#) som kan benyttes i samtaler dersom skolen er bekymret for at en elev kan bli holdt tilbake i utlandet mot sin vilje eller [ikke møter til skolestart](#).

Det er utarbeidet [tverrsektorielle retningslinjer om etterlatte barn i utlandet](#) som beskriver hvordan offentlige instanser skal håndtere saker der barn etterlates i utlandet. Det er også utarbeidet [retningslinjer i saker hvor bekymringen for ufrivillige utenlandsopphold gjelder personer over 18 år](#).

Barnevernstjenestens rolle når barnet er i utlandet

Barneverntjenesten har plikt til å vurdere bekymringsmeldinger som gjelder barn som oppholder seg i et annet land. Det forutsettes imidlertid at barnet fortsatt har vanlig bosted i Norge.¹¹

Samarbeid med foreldrene kan være avgjørende for å få et barn tilbake til Norge. Barnevernstjenesten bør derfor tilby råd, veiledning eller annen bistand til foreldre som er i Norge. Foreldrene bør få informasjon om hvilke konsekvenser utenlandsoppholdet kan få for barnet.

Det kan fattes vedtak eller pålegg om hjelpetiltak for barn som har vanlig bosted i Norge, men som oppholder seg i et annet land.¹² Det kan også fattes vedtak om omsorgsovertakelse¹³ og plassering på barnevernsinstitusjon¹⁴, dersom barnets vanlige bosted anses å være i Norge og vilkårene for dette er oppfylt.¹⁵

Når et barn oppholder seg i et land som er tilsluttet Haagkonvensjonen 1996, kan norske og utenlandske sentralmyndigheter bruke konvensjonen for å samarbeide om oppfølging og beskyttelse av barnet. [Sentralmyndigheten for Haagkonvensjonen 1996](#) i Bufdir kan blant

---

¹¹ Jf. barnevernsloven § 1-2 annet ledd

¹² Jf. barnevernsloven § 1-2 tredje ledd. Bestemmelsen er aktuell når et barn er sendt ut av landet mot sin vilje og utsettes for tvang eller negativ sosial kontroll, men den er ikke begrenset til disse tilfellene.

¹³ Jf. barnevernsloven § 5-1

¹⁴ Jf. barnevernsloven § 6-2

¹⁵ Jf. barnevernsloven § 1-2 tredje ledd

annet bistå med veiledning, videresende bekymringsmelding til barnets oppholdsland¹⁶ og å få lokalisert barnet dersom det er uvisst hvor i landet barnet oppholder seg.¹⁷

Utenriktjenestens rolle

Det er i mange tilfeller høye forventninger til hva utenriktjenesten kan bistå med. Det er viktig å være åpen om at ikke alle saker lar seg løse. Norske lover og regler gjelder ikke i utlandet, og enhver er forpliktet til å respektere lovgivningen i det landet man befinner seg i. Handlinger som er straffbare i Norge er ikke nødvendigvis straffbare i landet personen befinner seg i. Etter at noen har blitt tatt med til utlandet, kan det derfor være for sent å forhindre at de blir utsatt for negativ sosial kontroll og æresmotivert vold som tvangsekteskap og kjønnslemlestelse, eller å avverge følgene av det.

Mange av de utsatte har dobbelt statsborgerskap, noe som kan ha betydning for den konsulære bistanden norske myndigheter kan tilby. Mange reiser også til land hvor Norge har begrenset eller ingen konsulær tilstedeværelse.

Det er [spesialutsendinger for integreringssaker](#) ved utenriksstasjonene i Amman (Jordan), Ankara (Tyrkia), Islamabad (Pakistan) og Nairobi (Kenya) som gir råd, veiledning og bistand i saker der personer er utsatt for negativ sosial kontroll, æresmotivert vold, tvangsekteskap og kjønnslemlestelse.

---

¹⁶ Haagkonvensjonen 1996 art 32 b og art 36

¹⁷ Haagkonvensjonen 1996 art 31 c

Del 3: Kontaktinformasjon til viktige tjenester

Direkte kontakt for ansatte i hjelpeapparatet (råd og veiledning):

- [Barnevernvakten](#)
- [Kompetanseteamet mot negativ sosial kontroll og æresrelatert vold](#)¹⁸:
+47 478 090 50
- [Mangfoldsrådgivere](#) ved utvalgte ungdoms- og videregående skoler i alle landets fylker.
- [Politi](#): 02800 eller nødnummer 112
- [Røde Kors-telefonen om negativ sosial kontroll og æresrelatert vold](#), +47 815 55 201
- [Sentralmyndigheten for Haagkonvensjonen 1996](#)¹⁹, Bufdir: +47 466 15 000
- [Spesialutsendinger ved utenriksstasjonene i Amman, Ankara, Islamabad og Nairobi](#). Ved bekymring for at barn og unge kan bli ufrivillig tilbakeholdt i utlandet kan spesialutsendingene kontaktes. De veileder også andre ambassader i sine respektive regioner.
- [Utenriksdepartementets operative senter \(UDops\)](#): +47 23 95 00 00 (hele døgnet)

Direkte kontakt for barn og unge:

- [Alarmtelefonen for barn og unge](#): 116 111
- [Politi](#): 02800 eller nødnummer 112
- [Røde Kors-telefonen om negativ sosial kontroll og æresrelatert vold](#), 815 55 201

Barnet kan gis hjelp til å komme i kontakt med:

- [Mangfoldsrådgivere](#) ved utvalgte ungdoms- og videregående skoler i alle landets fylker.
- Helsesykepleier, lærere, rådgiver eller miljøarbeidere på skolen
- Lokal barnevernstjeneste

---

¹⁸ Hverdager kl. 09:00-15:00

¹⁹ Hverdager kl. 09:00-15:00

Direkte kontakt for utsatte over 18 år:

- [Politi](#): 02800 eller nødnummer 112
- [Krisesenter](#)
- [Vold- og overgrepslinjen](#): 116 006 (døgnåpen hjelpelinje for personer over 18 år)
- [Kompetanseteamet mot negativ sosial kontroll og æresrelatert vold](#): +47 478 09 050
- [Mangfoldsrådgivere](#) ved utvalgte ungdoms- og videregående skoler i alle landets fylker
- [Din Utvei](#) - en nasjonal veiviser til hjelpetilbud, informasjon og kunnskap om vold i nære relasjoner, voldtekt og andre seksuelle overgrep
- [SEIF – Selvhjelp for innvandrere og flyktninger](#)
- [Røde Kors-telefonen](#)
- Ambassader: www.norway.no

Del 4: Aktuelle nettressurser

For ansatte i hjelpeapparatet

- [Negativ sosial kontroll, tvangsekteskap og æresrelatert vold - en veileder til barnevernstjenesten](#)
- [Nasjonale retningslinjer for samhandling mellom politi og barnevern ved bekymring om at barn utsettes for vold eller seksuelle overgrep av omsorgspersonene sine](#)
- [Nav-ansattes ansvar og plikter ved oppfølging av personer som er utsatt for vold i nære relasjoner eller menneskehandel](#)
- [Veileder for helse- og omsorgstjenestens arbeid mot vold i nære relasjoner - NKVTS](#)
- [Vold og overgrep - Helsenorger](#)
- [Veiviseren om kjønnslemlestelse – NKVTS](#)
- [Veileder om regelverk, roller og ansvar knyttet til kjønnslemlestelse](#)
- [Taushetsplikt, opplysningsrett og opplysningsplikt i forvaltningen – en veileder](#)
- [Udirs nettside om negativ sosial kontroll og æresmotivert vold](#)
- [IMDis håndbok for forebygging og håndtering av negativ sosial kontroll og æresrelatert vold](#)
- [Slik melder barnevernstjenesten bekymring til utenlandske myndigheter](#)

For utsatte:

- Nora.no - IMDis nettportal for ungdom. Gir ungdom og deres nettverk informasjon om hvor og hvem som kan hjelpe når unge opplever ulike former for negativ sosial kontroll, eller bekymring for å bli tilbakeholdt i utlandet mot sin vilje. På Nora finnes det også filmer og annet som kan benyttes i det forebyggende arbeidet rettet mot ung-dom.
- Ung.no - det offentliges informasjonskanal for ungdom.
- Dinutvei.no - en nasjonal veiviser til hjelpetilbud, informasjon og kunnskap om vold i nære relasjoner, voldtekt og andre seksuelle overgrep